

การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทย

เรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ

ชลวส์ เสริมศิลป์¹ และ สุภัค มทวธการ²

^{1,2} สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์

^{1,2} มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทย เรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยคือนักศึกษาชาวต่างชาติ ระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน โดยใช้การทดลองแบบ one shot experimental case study ผู้วิจัย สร้างเครื่องมือจำนวน 8 บท ได้แก่ บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกาพย์เห่เรือ บทที่ 2 ลักษณะคำประพันธ์ บทที่ 3 “การเลือกใช้คำ” เพื่อสร้างวรรณศิลป์ บทที่ 4 “อุปมา” ในวรรณคดี บทที่ 5 การเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค บทที่ 6 ความงามของสาวชาววัง ในกาพย์เห่เรือ บทที่ 7 พระมหากษัตริย์กับความเชื่อที่เกี่ยวกับเรือพระราชพิธี และ บทที่ 8 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี แต่ละบทประกอบด้วยบทอ่าน คำศัพท์ บทอ่านเสริมความรู้ และแบบทดสอบท้ายบทเรียน เมื่อเครื่องมือผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยวิเคราะห์ ข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบท้ายบทเรียนจำนวน 8 บทเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1 และการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E2 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ คือ $E1/E2 = 75/75$ ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติมีค่าประสิทธิภาพ

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย วิชาเอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย วิชาเอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตามเกณฑ์ 87.75/79.6 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลการทดลองดังกล่าวแสดงว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ สามารถพัฒนาความรู้เรื่องวรรณคดี และพัฒนาทักษะการอ่านของชาวต่างชาติที่เรียนวิชา เอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้เล่มนี้ จึงสามารถใช้เป็นสื่อเสริมความรู้เรื่องวรรณคดีไทยให้แก่ชาวต่างชาติได้

คำสำคัญ ; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ, ชาวต่างชาติ

The Creation of Electronic Knowledge Book on the Royal Barge Song in Thai Literature for Foreigners

Chonlawat Sermsil¹ and Supak Mahavarakom²

^{1,2}Department of Thai, Faculty of Humanities

^{1,2}Srinakharinwirot University, Thailand

Abstract

This article is intended to create an electronic book about Royal Barge Song in Thai Literature for Foreigners. The target group of this research is 5 Foreigner Master's degree student, who studies Major Thai, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University. The design of experiments is one shot experimental case study. The researchers conducted this study by creating 8 chapters of electronic book: Chapter One: Introduction to Royal Barge Song; Chapter Two: Style of poetry; Chapter Three: "word selection" to create literary art; Chapter Four: "Figure of speech" in literature; Chapter Five: The Royal Barge Procession; Chapter Six: The beauty of royal girl in Royal barge song; Chapter Seven: King and Faith about Royal barge song; Chapter eight: National Museum of Royal Barge Songs. Each chapter contains Reading, Vocabulary, supplementary Reading and Post-tests. After an electronic book approved by specialists and advisors, the researcher brought to test the targeted group. The data were analyzed from the post-tests of all 8 lessons to determine the efficiency of E1 and analyzing the data from the scores of the achievement test after learning to determine the efficiency of E2. The criteria of E1/E2 is 75/75. The findings found that the electronic Knowledge Book on the Royal Barge Song in Thai Literature for

Foreigners has a performance value of 87.75/79.6. This value has passed the criteria. This shows that the usage of this electronic book can increase knowledge in Thai literature in order to improve their reading skills to foreigners, who study Thai as a foreign language. Therefore, this electronic book can be used as a learning material of Thai literature for foreigner.

Keywords; Electronic book, The Royal barge song in Thai literature, foreigners

บทนำ

ปัจจุบันหลักสูตรการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีการสอนวรรณคดีไทย ในระดับปริญญาตรี และปริญญาโทสำหรับนักศึกษาที่เรียนเอกภาษาไทย ดังที่ (อัจฉริยา วสุนันต์, 2560, น.2) กล่าวถึงการสอนวรรณคดีไทยสำหรับชาวต่างชาติว่า การสอนวรรณคดีเหมาะสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในระดับสูง ทั้งนี้เพราะการเรียนวรรณคดีไทยต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนวรรณคดี วรรณคดีไทยส่วนใหญ่นิยมแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง และใช้สำนวนภาษาที่ต้องตีความ ทำให้ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจ เนื้อเรื่องและความหมายของคำศัพท์ในวรรณคดี ผู้เรียนชาวต่างชาติจึงเข้าใจเนื้อหาวรรณคดีได้ยาก ส่วนการเรียนวรรณคดีไทยของผู้เรียนชาวจีนที่เลือกเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรี พบว่า ผู้เรียนชาวจีนเรียนวิชาที่เกี่ยวกับวรรณคดีไทยในชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นปีที่ผู้เรียนชาวจีนมาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ประเทศไทย เอกสารการสอนที่ใช้เรียนวรรณคดีเป็นเอกสารที่ผู้สอนเขียนหรือรวบรวมขึ้นเอง การเรียนวรรณคดีไทยส่วนใหญ่ผู้สอนมักให้ผู้เรียนศึกษาจากเรื่องย่อ รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับประวัติผู้แต่ง โครงเรื่อง ตัวละคร คุณค่าของวรรณคดี หากนำตัวบทมาสอน จะใช้เพื่อสอนอ่านออกเสียงเท่านั้น ซึ่งเป็นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดีเท่านั้น สอดคล้องกับ (ซี โล, 2559, น.2) อธิบายหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่สอนวรรณคดีไทยในประเทศจีนว่า วิชาวรรณคดีไทยเป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียนในหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษาชาวจีนรู้จักวรรณคดีไทย เช่น ไตรภูมิพระร่วง รามเกียรติ์ ขุนช้างขุนแผน อิเหนา สังข์ทอง เป็นต้น ผู้สอนชาวจีนส่วนใหญ่แนะนำ ประวัติการแต่งผู้แต่ง เนื้อหา ตัวละคร และอธิบายให้นักศึกษาชาวจีนรู้จักวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อจากวรรณคดีเหล่านี้โดยสังเขป

วรรณคดีเรื่องสังข์ทอง รามเกียรติ์ และขุนช้างขุนแผน เป็นวรรณคดีไทยที่เป็นที่รู้จักของคนไทยและชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเพราะมีเนื้อเรื่องสนุก มีการใช้ภาษาไพเราะ และเป็นวรรณคดีที่มีสอนในหนังสือเรียนภาษาไทย จึงทำให้วรรณคดีเหล่านี้ได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ภาพยนตร์เห่เรือเป็นวรรณคดีอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญได้รับการยกย่องให้เป็นภาพยนตร์เห่เรือแม่บทสำหรับแต่งภาพยนตร์เห่เรือเพื่อใช้ใน

กระบวนพยุหยาตราทางชลมารค ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นวรรณคดีเลือกเรียนในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กาพย์เห่เรือที่ปรากฏในหนังสือเรียนมี 5 ตอนได้แก่ บทเห่ชมกระบวนเรือ บทเห่ชมปลา บทเห่ชมไม้ บทเห่ชมนก และบทเห่ครวญ นอกจากนี้ราชบัณฑิตยสถานคัดเลือกให้กาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร เป็นวรรณคดีในหนังสือกวีวิจารณ์วรรณคดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557, น. 93) เช่น

“สุวรรณหงส์ทรงพู่ห้อย งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์ ลินลาตลื่อนเตือนตามชม”

ด้วยเหตุนี้ กาพย์เห่เรือจึงเป็นวรรณคดีไทยอีกเรื่องหนึ่งที่มีความโดดเด่นทั้งด้านวรรณศิลป์ และเป็นวรรณคดีที่มีการเชื่อมโยงกับเรือพระราชพิธี และการเห่เรือในพระราชพิธีการเสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค ซึ่งจะทำให้ชาวต่างชาติได้เรียนศิลปวัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนวรรณคดีไทย

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธีเป็นสถานที่จัดแสดงเรือพระราชพิธีอันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของชาติ และสามารถเชื่อมโยงความรู้กับกาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร โดยในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงเรือพระราชพิธีที่มีโฉนเรือเหมือนกับเรือในกาพย์เห่เรือ ได้แก่ เรือครุฑยุคนาค เรือสุวรรณหงส์และเรือนาค การศึกษาวรรณคดีจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธีจึงเป็นการเรียนรู้วรรณคดีที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดีในฐานะของศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ กิจกรรมทัศนศึกษาหรือการศึกษาออกสถานที่เป็นการบูรณาการการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ได้ศึกษาเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้เพียงเนื้อหาในหนังสือ เป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ตรง (Direct learning experience) ตามทฤษฎีกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ของเอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) (2512, น. 108-112) การทัศนศึกษาหรือการศึกษาออกสถานที่ (Field trip) จึงนับเป็นกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็นรูปธรรม และเกิดเป็นองค์ความรู้ที่แท้จริง

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้หลายสาขาวิชา โดยปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้สอนวรรณคดี เช่น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามมิติร่วมกับการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วรรณคดีเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงบรรยาย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (สิริกัทร ชลศรานนท์, 2554) ผลการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามมิติร่วมกับการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วรรณคดีเป็นฐานพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนเชิงบรรยายหลังเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียน และการพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงกับโซเชียลมีเดีย ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ประถมศึกษา (จิตรลดา คำนวนสิน, 2556) ผลการทดลองพบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจในการอ่านหนังสือสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้สอนวรรณคดีไทยสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาและเสริมความรู้เรื่องวรรณคดีไทยได้

ผู้วิจัยจึงสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ เพื่อให้ชาวต่างชาติที่เรียนวิชาเอกภาษาไทยมีความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ วัฒนธรรมไทย และรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับกาพย์เห่เรือ คือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธีที่จัดแสดงศิลปกรรมที่มีคุณค่าและความสำคัญมากยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การทดลองแบบ one shot experimental case study คือ การวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียว ไม่มีการทดสอบก่อนเรียนแต่ทดสอบหลังเรียน โดยวัดผลการทดลองจากแบบทดสอบท้ายบทเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาชาวต่างชาติ ระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงเรียนรายวิชา วรรณกรรมเพื่อชาวต่างชาติ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) และกลุ่มเป้าหมายยินดีเข้าร่วมกิจกรรม

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้ วรรณคดีไทยเรื่องภาพย่นเหว สำหรับชาวต่างชาติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวรรณคดีไทย โดยแบ่งประเด็นศึกษาเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาความหมายของวรรณคดี การสอนวรรณคดีสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ วรรณคดีเรื่องภาพย่นเหว พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร และภาพย่นเหวในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี

4.2 สัมภาษณ์ชาวต่างชาติที่เรียนสาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่เคยเรียน รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2564 โดยผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเรื่องการเรียนวรรณคดีไทย 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การเรียนวรรณคดีจำเป็นต้องใช้ทักษะทางภาษาระดับสูงโดยเฉพาะ การอ่านวรรณคดี ผู้เรียนต้องแบ่งวรรคคำสำหรับอ่านเพื่อรู้ความหมายของคำศัพท์ และเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดี ประเด็นที่ 2 การสอนวรรณคดีสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เหมาะสำหรับการเรียนในระดับปริญญาโท ซึ่งผู้เรียนชาวต่างชาติมีวงศัพท์กว้างมากขึ้น และมีทักษะทางภาษาดีกว่าการเรียนในระดับปริญญาตรี ซึ่งช่วยให้เข้าใจภาษาที่ใช้ในวรรณคดีได้ดียิ่งขึ้น และประเด็นที่ 3 ผู้เรียนชาวต่างชาติชื่นชอบการเรียน เรื่องวัฒนธรรมไทยจากการอ่านวรรณคดี ทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจวิถีชีวิต ตลอดจนแนวคิดของคนไทย และทำให้การเรียนวรรณคดีสนุกมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการเรียนวรรณคดีไทย จำเป็นต้องใช้ทักษะทางภาษาระดับสูงทั้งการเรียนเรื่องฉันทลักษณ์ และการแปลความ การเรียนวรรณคดีจึงเหมาะกับการเรียนในระดับปริญญาโท

4.3 ลงพื้นที่สำรวจพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี เพื่อเก็บข้อมูลและหาความสัมพันธ์ของวรรณคดีเรื่องกาพย์เห่เรือพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ครั้งที่ 2 วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2564 ครั้งที่ 3 วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2564 จากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลพบว่าจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธีคือ เรือพระราชพิธีทั้ง 8 ลำ โดยมีเรือพระราชพิธีที่มีโขนเรือเหมือนกับเรือรูปสัตว์ที่ปรากฏในกาพย์เห่เรือจำนวน 5 ลำ ได้แก่ เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ 9 เรือครุฑเหินเห็จ เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) โขนเรือรูปครุฑขุดนาคร ปรากฏในกาพย์เห่เรือว่า “เรือครุฑขุดนาครหัว ลีวลอยมาพาด้นผยอง” โขนเรือรูปครุฑขุดนาครคือลักษณะของครุฑที่กำลังจับนาคร ปัจจุบันคือเรือครุฑเหินเห็จ ส่วนเรืออีกหนึ่งคือเรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ 9 โขนเรือเป็นรูปพระนารายณ์ทรงยืนประทับเหนือหลังพญาครุฑจับนาคร

2) โขนเรือรูปหงส์เป็นเรือพระที่นั่งสำหรับพระมหากษัตริย์ ในการเสด็จฯ ด้วยขบวนพยุหยาตราทางชลมารคตั้งแต่สมัยอยุธยา เชื่อว่าเรือสุพรรณหงส์ โขนเรือเป็นรูปหงส์ เรือรูปหงส์ปัจจุบันคือเรือสุพรรณหงส์ สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2556, น.52) เรือสุพรรณหงส์ปรากฏใน กาพย์เห่เรือว่า

“สุพรรณหงส์ทรงภู่ท้อย   งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์   ลินลาศเลื่อนเดือนดาชม”

3) โขนเรือรูปพญานาคปรากฏในกาพย์เห่เรือว่า “นาคาหน้าดั่งเปน
ดูชะเม่นเห็นขบขัน” เรือนาคเป็นเรือที่มีโขนเรือรูปพญานาค ปัจจุบันมี 2 ลำ ได้แก่ เรืออนันตนาคราช และเรืออเนกชาติภุชงค์

นอกจากนี้พิพิธภัณฑที่ยังจัดแสดงกาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรที่แปลเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติศึกษา พิพิธภัณฑแห่งนี้จึงเชื่อมโยงกับวรรณคดีเรื่องกาพย์เห่เรือ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการพหุวิทยาตราทางชลมารค

4.4 คัดเลือกเนื้อหาและจัดลำดับหัวข้อ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาวรรณคดีเรื่องกาพย์เห่เรือในหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ (2559) พบความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมที่อยู่ในวรรณคดี ดังนี้

1. เนื้อหาด้านภาษา	2. เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
1.1 มีสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระทุกบท	2.1 การเดินทางโดยเรือของพระมหากษัตริย์ ปรากฏในวรรณคดี 1 ครั้ง
1.2 คำไวพจน์ ปรากฏคำไวพจน์ดังนี้	2.2 ประเภทเรือพระราชพิธี “เรือต้น” “เรือกิ่ง” “เรือรูปสัตว์” “เรือชัย”
1) แม่น้ำ ได้แก่ ชลาลัย ชล สาคร สินธุ์ วารี สาชล	2.3 การเห่เรือ
2) เรือ ได้แก่ นาวา นาเวศ	2.4 สัตว์พาหนะของพระพรมณ์ และพระพาย
3) ปลา ได้แก่ มัจฉา มัตสยา	2.5 เครื่องนุ่งห่ม ผ้าคาดพราย ปรากฏในวรรณคดี 2 ครั้ง โดยกวีได้กล่าวถึงความงามของนางขณะที่ยืนห่มผ้าคาดพราย
4) คำเรียกแทนนางผู้เป็นที่รัก ได้แก่ สุดาดวงจันทร์ น้อง เจ้า นาง อนงค์ ทรามวัย อร จอมสวาท นาฏบังอร นุช สายสมร เจ้าตาตรู บังอร นงราม วนิดา แก้ว สายสวาท ทรามสงวน นงเยาว์ เอวบาง	2.6 ลักษณะของนางผู้เป็นที่รัก ได้แก่ สีผิว 2 สี เอวบาง ผมประบำ ผิวกายน้มน้ ตามคม ผมหอมสลวย เสียงอ่อนหวาน
1.3 อุปมาโวหาร 14 ครั้ง	
1.4 คำพ้องรูป พ้องเสียง 7 ครั้ง	
1.5 การซ้ำคำ 6 ครั้ง	

1. เนื้อหาด้านภาษา	2. เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
	2.7 เครื่องหอมของสาวชาววัง ปรากฏ 5 ครั้ง โดยกวีพรรณนาถึงกลิ่นหอม ของนางที่หอมเหมือนกลิ่นดอกไม้ 3 ครั้ง พรรณนาถึงกลิ่นเครื่องนุ่งห่ม ที่มีกลิ่นหอม 1 ครั้ง และกล่าวถึง บุหงารำไป 1 ครั้ง 2.8 การกรองดอกไม้ ปรากฏ 2 ครั้ง โดยเป็นการกล่าวถึงการกรองอุบะ และการกรองมาลัย

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาวรรณคดีแล้วจึงแบ่งเนื้อหาเครื่องมือได้ 8 บท ดังนี้ บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกาพย์เห่เรือ บทที่ 2 ลักษณะคำประพันธ์ บทที่ 3 “การเลือกใช้คำ” เพื่อสร้างวรรณศิลป์ บทที่ 4 “อุปมา” ในวรรณคดี บทที่ 5 การเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค บทที่ 6 ความงามของสาวชาววังในกาพย์เห่เรือ บทที่ 7 พระมหากษัตริย์กับความเชื่อที่เกี่ยวกับเรือพระราชพิธี บทที่ 8 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี นอกจากนี้ยังมีแบบทดสอบท้ายบทเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก บทละ 10 ข้อ แบบทดสอบหลังเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ เนื้อหาของแต่ละบทประกอบด้วยบทอ่าน คำศัพท์ และบทอ่านเสริมความรู้ ตัวอย่างเช่น

นอกจากเครื่องแต่งกายของสาวชาววังจะสวยงาม ประณีต ยังมีกลิ่นหอมจากการอบผ้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสาวชาววังที่ทำให้เครื่องแต่งกายมีกลิ่นหอม

อบผ้า

ตั้งแต่ตัวแกว่กาทหลง บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
หอมอยู่ไม่รู้หาย คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตาตรุ

ต้นเต็ง ต้นเต้ง ต้นแก้ว และต้นกาทหลง ออกดอกบานส่งกลิ่นหอม
ตลอดเวลาไม่จางหายเหมือนกลิ่นผ้าของน้อง

การอบผ้า

1 อบผ้า /อบ-ผ้า/ การอบผ้าด้วยเครื่องหอม

73

ภาพที่ 1 ตัวอย่างบทอ่านและคำศัพท์

ตัวอย่างบทอ่านให้ความรู้เนื้อหาวรรณคดีที่มีการกล่าวถึงความหอมของเครื่องแต่งกายสาวชาววัง ซึ่งเกิดจากการอบผ้า ผู้วิจัยจึงใช้ infographic เพื่อช่วยให้เนื้อหาขั้นตอนการอบผ้า รูปภาพใน infographic จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น และทำให้เนื้อหาในบทอ่านน่าสนใจยิ่งขึ้นเพราะรูปภาพเนื้อหา นอกจากนี้ผู้วิจัยอธิบายความหมายของคำศัพท์ไว้ด้านล่างของแต่ละหน้า เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงควรอธิบายเนื้อหาและคำศัพท์ให้ครบในหน้าเพื่อความสะดวกต่อการเปิดอ่าน

บทอ่านเสริมความรู้

เคล็ดลับความงามของสาวชาววัง

ความนิยมเรื่องความงามของสาวชาววังในอดีตมี ดังนี้

ผม

สาวชาววังใช้สมุนไพรทำความสะอาดและบำรุงเส้นผม เช่น มะขากลู ใช้ทำความสะอาด ทำให้ผมเป็นเงางาม รมนํ้า แม้คันศีรษะ ส่วนอัญชันทำให้ผมดำ เงางามและชะลอการหงอกของเส้นผม

แปรงคิ้วหน้าของหญิงไทยในอดีตนิยมใช้ดินสอพองละลายน้ำอบ น้ำหอม เกสรดอกไม้ หรือพิมเสนทาหน้า เพื่อบำรุงผิว แก้ผิว ผื่น คัน

หน้า

คนไทยนิยมนำตอกล้วยชันมาควักเพื่อใส่ตัวค้ำ ในอดีตใช้เนื้อ มะพร้าวแก่เหลาให้แหลมแล้วนำไปเผาไฟจนสำเป็นถ่านนำมาเขียนคิ้ว หรือขอบตา

คิ้ว

ผิวพรรณ

วิธีบำรุงผิวของสาวชาววังคือ เมื่ออาบน้ำแล้วทาและขัดผิวด้วย ฟองมันให้เป็นสีเหลืองมุกนุ่มๆ แล้วจึงทาด้วยเครื่องหอมแบบโบราณให้ ผิวมีกลิ่นหอม

1 ระยะเวลา /๕๕-๖๐/ ทำให้ใช้จริง

2 การพจนานุกรม /ภาษา-พจนานุกรม/ ผู้แต่ง

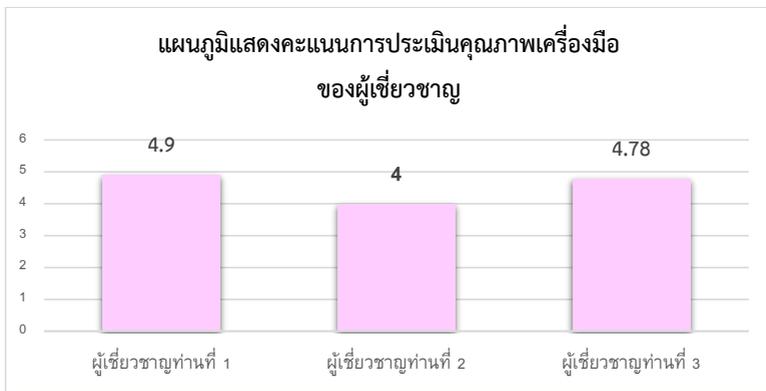
75

ภาพที่ 2 ตัวอย่างบทอ่านเสริมความรู้

ตัวอย่างบทอ่านเสริมความรู้เป็นการให้ความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหาในบทอ่าน เพื่ออธิบายเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะความงามที่เป็นที่นิยมของสาวชาววังในอดีต รวมถึงเคล็ดลับความงามของสาวชาววังในอดีต เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบท “ความงามของสาวชาววัง”

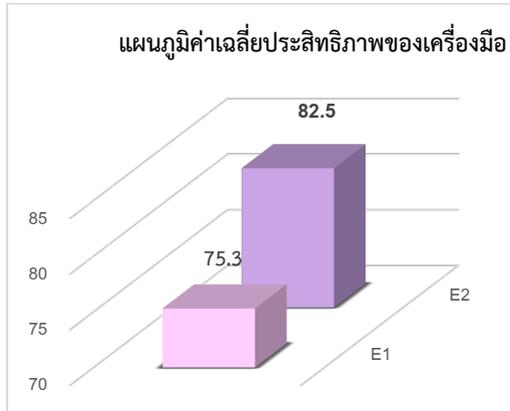
4.5 หากคุณภาพของหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ผกาตรี เย็นบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และอาจารย์ ดร.เปรม สวนสมุทร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญโดยสร้างแบบประเมิน 2 ชนิด ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพ

เครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยแบบประเมินคุณภาพเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญคือ 4.56 อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ส่วนแบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่า IOC คือ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามในแบบทดสอบท้ายบทเรียนของแต่ละบทและคำถามในแบบทดสอบหลังเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ หลังจากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

แผนภูมิที่ 1 คะแนนการประเมินคุณภาพเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

4.6 นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้ที่สร้างขึ้นนำไปทดลองกับนักศึกษาชาวกัมพูชา 1 คน และนักศึกษาชาวจีน 2 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้ให้มีคุณภาพดีขึ้น หลังจากนั้นนำไปทดลองกับนักศึกษาเพื่อปรับแก้ถ้อยคำภาษา เนื้อหา รูปแบบ และการนำเสนอ จนอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเครื่องมือสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ

แผนภูมิที่ 2 ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของเครื่องมือ (กลุ่มทดลอง)

4.7 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้สูตร E1/E2 (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2556, น. 214-220)

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการใช้วรรณคดีเป็นฐาน หรือ Literature-Based Approach ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้วรรณคดีเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้และบูรณาการกิจกรรมทางภาษาเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน ในการวิจัยครั้งนี้วรรณคดีที่ใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้คือกาพย์เห่เรือ และมีการบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย ทั้งความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีควบคู่เกี่ยวกับวัฒนธรรม คติความเชื่อ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนวรรณคดีของนักศึกษาชาวต่างชาติ เพราะจะทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจเนื้อหาในวรรณคดีมากยิ่งขึ้น และการให้ความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกาพย์เห่เรือและเรือพระราชพิธี ซึ่งเป็นการเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายให้ชาวต่างชาติ

ผลการวิจัย

หลังจากสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ รวมถึงแบบทดสอบท้ายบทเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนสำเร็จแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองกับนักศึกษาชาวต่างชาติซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และได้สัมภาษณ์นักศึกษาชาวต่างชาติกลุ่มทดลองเกี่ยวกับความคิดเห็น รวมถึงคำแนะนำเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้ แล้วจึงนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงนำเครื่องมือไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยระดับปริญญาโทชั้นปีที่ 2 วิชาเอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

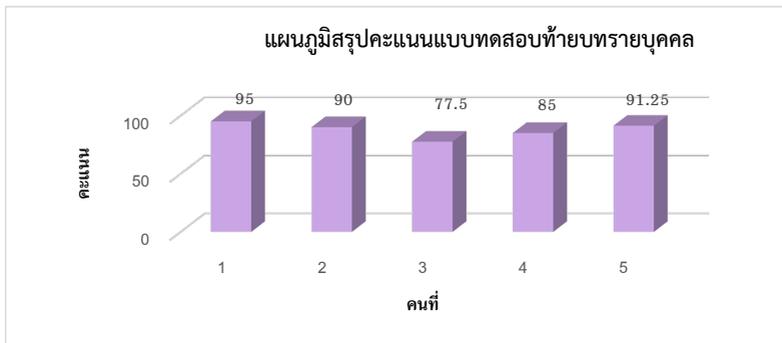
ผลการทดลองพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติมีค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 87.75/79.6$ ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $E1/E2 = 75/75$ แสดงให้เห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้เล่มนี้มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิจัยคือ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนทั้งหมด 8 บทเพื่อหาประสิทธิภาพ E1

แบบทดสอบท้ายบทเรียนมีทั้งหมด 8 บท แต่ละบทมีข้อสอบจำนวน 10 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน คะแนนเต็ม 100 โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

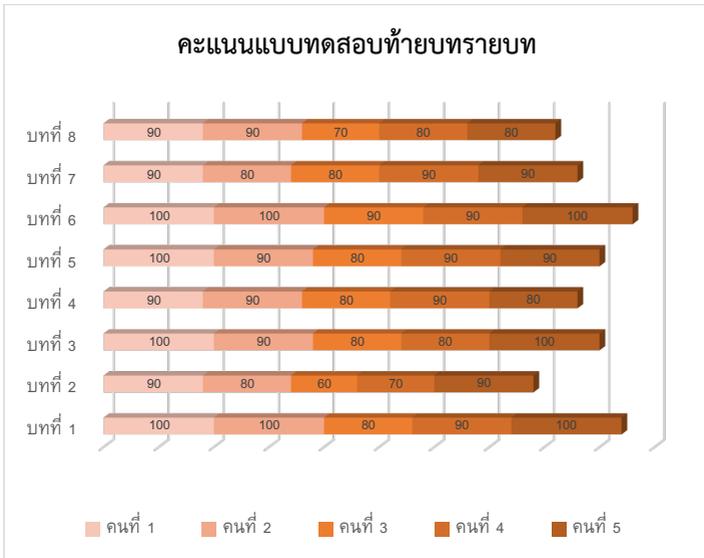
คะแนนจากแบบทดสอบท้ายบทเรียน									ค่าเฉลี่ย
คนที่	บทที่ 1	บทที่ 2	บทที่ 3	บทที่ 4	บทที่ 5	บทที่ 6	บทที่ 7	บทที่ 8	บทที่ 1-8
1	100	90	100	90	100	100	90	90	95
2	100	80	90	90	90	100	80	90	90
3	80	60	80	80	80	90	80	70	77.5
4	90	70	80	90	90	90	90	80	85
5	100	90	100	80	90	100	90	80	91.25
$\sum x$ (คะแนนรวม)									438.75
E1									87.75

แผนภูมิที่ 3 คะแนนแบบทดสอบท้ายบทรายบุคคล

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้ หรือ E1 คือ 87.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ E1=75 นั้นหมายความว่า นักศึกษาชาวต่างชาติได้รับความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ ทั้งความรู้เรื่องกาพย์เห่เรือ วรรณศิลป์ในกาพย์เห่เรือ วัฒนธรรมที่แทรกอยู่ในกาพย์เห่เรือ และพิธีกรรมทศสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี นอกจากนี้ นักศึกษาชาวต่างชาติ

ยังได้พัฒนาทักษะการอ่านด้วย โดยนักศึกษาชาวต่างชาติที่ได้คะแนนมากที่สุด 95 คะแนน คือ นักศึกษาชาวกัมพูชา ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ภาษาไทยระดับดี นอกจากนี้วัฒนธรรมกัมพูชาและวัฒนธรรมไทยยังมีความใกล้เคียงกัน จึงทำให้นักศึกษาชาวกัมพูชามีคะแนนแบบทดสอบสูงกว่านักศึกษาชาวต่างชาติคนอื่นซึ่งเป็นนักศึกษาชาวจีน

แผนภูมิที่ 4 คะแนนแบบทดสอบท้ายบทรายบท

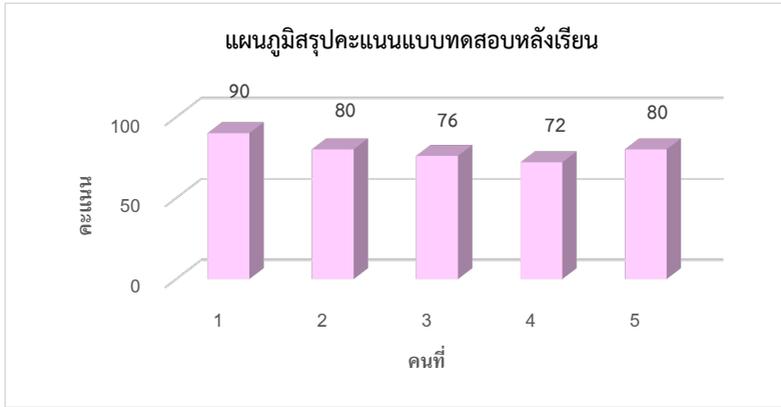
จากแผนภูมิดังกล่าวแสดงคะแนนแบบทดสอบท้ายบทรายบท โดยบทที่มีค่าประสิทธิภาพมากที่สุดคือ บทที่ 6 เรื่อง ความงามของสาวชาววังในกาพย์เห่เรือ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรายบทอยู่ที่ 96 เนื้อหาในบทที่ 6 เกี่ยวกับสาวชาววังในอดีต ทั้งความงามด้านรูปลักษณ์ภายนอก และฝีมือความประณีตของสาวชาววังทั้งเรื่องเครื่องแต่งกาย เครื่องหอม และการกรอมาลัย นักศึกษาชาวต่างชาติผู้หญิงจึงให้ความสนใจเนื้อเรื่องบทนี้ อีกทั้งภาษาในบทอ่านง่ายเพราะไม่มีภาษาในวรรณคดีหรือคำราชาศัพท์เยอะส่วนบทที่มีค่าประสิทธิภาพสูงรองมาคือ บทที่ 1 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกาพย์เห่เรือ

คะแนนเฉลี่ยรายบทอยู่ที่ 94 ในบทที่ 1 บทเรียนมีภาพประกอบจำนวนมาก ซึ่งรูปภาพดังกล่าวทำให้ นักศึกษาต่างชาติเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น ส่วนบทที่มีค่าประสิทธิภาพน้อยที่สุดคือ บทที่ 2 เรื่อง ลักษณะคำประพันธ์ ทั้งนี้เพราะมีเนื้อหาเยอะ ลักษณะคำประพันธ์ของกาพย์เห่เรือประกอบด้วยร้อยกรอง 2 ประเภทคือ โคลงสี่สุภาพ และกาพย์ยานี 11 เนื้อหาในบทอธิบายฉันทลักษณ์ร้อยกรองทั้ง 2 ประเภทซึ่งมีรายละเอียดเยอะ ทั้งการอธิบายคณะ คำสัมผัส การแบ่งวรรคอ่านวรรคคติ นอกจากนี้ภาษาที่ใช้ในวรรคคติ ยังเข้าใจยากอีกด้วย ทำให้ค่าประสิทธิภาพในบทที่ 2 น้อยกว่าบทอื่น ๆ

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพ E2 แบบทดสอบหลังเรียน มีข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน คะแนนเต็ม 100 คะแนน ดังตารางต่อไปนี้

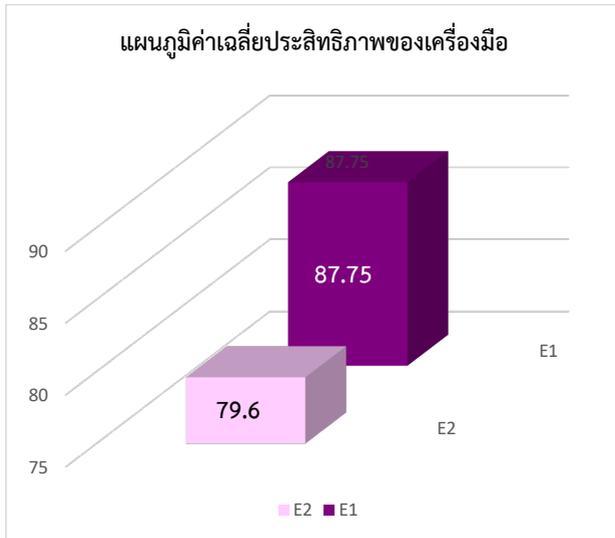
ตารางที่ 2 ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

คนที่	ผลคะแนนจากการทำ แบบทดสอบหลังเรียน
1	90
2	80
3	76
4	72
5	80
$\sum^F$	398
E2	79.6

แผนภูมิที่ 5 คะแนนแบบทดสอบแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพหลังเรียนคือ $E1=79.6$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E2=75$ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบหลังเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบท้ายบทเรียนเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนทันทีหลังจากอ่านบทเสร็จ จึงยังจำเนื้อหาและคำศัพท์ได้ และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนที่ละบทเรียน ต่างจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่มีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 8 บท ทำให้นักกลุ่มเป้าหมายอาจจดจำเนื้อหาทั้งหมดไม่ได้ โดยคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของกลุ่มเป้าหมายได้คะแนนสูงสุดคือ 90 คะแนน รองลงมาคือ 80 คะแนน ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ได้คะแนนน้อยที่สุดสอบได้ 72 คะแนน จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ได้คะแนนน้อยที่สุดอธิบายว่า เนื้อหาเรื่องฉันทลักษณ์ค่อนข้างยาก เพราะมีทั้งจำนวนคำ การเว้นวรรค คำอ่าน คำสัมผัส อีกทั้งภาษาในวรรณคดียาก ดังนั้นข้อสอบที่มีเนื้อหาวรรณคดีจึงทำไม่ค่อยได้ อีกทั้งยังมีคำราชาศัพท์ ซึ่งเป็นคำศัพท์ใหม่จึงทำคะแนนได้น้อย

แผนภูมิที่ 6 ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของเครื่องมือ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือสำหรับชาวต่างชาติ คือ $E1/E2 = 87.75/79.6$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $E1/E2 = 75/75$ แสดงให้เห็นว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้เล่มนี้สามารถพัฒนาความรู้นักศึกษาชาวต่างชาติทั้งความรู้เรื่องวรรณคดี ฉันทลักษณ์ วรรณศิลป์ในวรรณคดี รวมถึงวัฒนธรรมไทย และแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกาพย์เห่เรือ อีกทั้งสามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษาชาวต่างชาติได้ ดังนั้นหนังสือเสริมความรู้จึงควรเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึง เพราะผู้เรียนสามารถอ่านเสริมความรู้ได้ทุกที่ และทุกครั้งที่ต้องการ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติพบว่า นักศึกษาชาวต่างชาติชอบเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้เพราะมีเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งความรู้เรื่องวรรณคดี ฉันทลักษณ์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีทั้งการเสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค ความรู้

เกี่ยวกับสาวชาววัง และความเชื่อเกี่ยวกับเรือพระราชพิธีและพระมหากษัตริย์ และ ได้รู้จักพิพิธภัณฑที่เกี่ยวกับวรรณคดี ความรู้ดังกล่าวทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ วรรณคดีอย่างรอบด้าน นอกจากนี้นักศึกษาชาวต่างชาติยังชื่นชอบการออกแบบเนื้อหา ที่มีรูปภาพประกอบ และมีการใช้ Infographic ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาและน่าอ่านมากยิ่งขึ้น เนื้อหามีการใช้ QR Code เพื่อฟังการเห่เรือ ช่วยให้เข้าใจจังหวะการเห่เรือและน้ำเสียง ที่ใช้เห่เรือซึ่งไพเราะมาก ส่วนระดับความยากของเนื้อหาเหมาะสมกับนักศึกษา ชาวต่างชาติที่เรียนในระดับปริญญาโท เพราะหนังสือเล่มนี้ช่วยเสริมความรู้เรื่องวรรณคดี ทำให้ได้อ่านวรรณคดีโบราณของไทย ได้เรียนรู้ความไพเราะของภาษาในคำประพันธ์ไทย ได้รู้จักฉันทลักษณ์ไทย และวัฒนธรรมไทยมากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับ ชาวต่างชาตินำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ ซึ่งเป็นวรรณคดี ที่มีความสำคัญเรื่องหนึ่งของไทย ทั้งนี้เพราะเป็นวรรณคดีเก่าแต่ตั้งแต่สมัยอยุธยา นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ทั้งพระราชพิธีการเสด็จพระราชดำเนินทาง ชลมารคซึ่งเป็นการเดินทางของพระมหากษัตริย์ในอดีต หรือวัฒนธรรมเกี่ยวกับสาวชาววัง เป็นต้น และสะท้อนถึงการใช้เวลาว่างของกวีในขณะเดินทาง

กาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรยังเป็นต้นแบบของการแต่งกาพย์ เห่เรือในยุคต่อมา เพื่อใช้ในการเสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค ซึ่งเป็นพระราชพิธีโบราณที่ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันมีการจัดแสดง เรือพระราชพิธีในกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี พิพิธภัณฑดังกล่าวจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาชาวต่างชาติเข้าใจ วรรณคดีเรื่องกาพย์เห่เรือมากยิ่งขึ้น ช่วยให้นักศึกษาชาวต่างชาติได้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ และความสวยงามของเรือพระราชพิธี รวมทั้งได้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรม และความเชื่อ ของไทยที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดี ย่อมทำให้การเรียนรู้วรรณคดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียน สามารถเห็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

รูปแบบเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์
เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติเริ่มเนื้อหาด้วยการอธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกาพย์เห่เรือ
ทั้งที่มา ความสำคัญ ประวัติผู้แต่ง เนื้อเรื่องย่อของกาพย์เห่เรือ ลักษณะคำประพันธ์
กาพย์เห่เรือ การอ่านกาพย์เห่เรือ วรรณศิลป์ที่โดดเด่นในกาพย์เห่เรือ ได้แก่ คำไวพจน์
คำพ้องรูป พ้องเสียง คำซ้ำ อุปมาในกาพย์เห่เรือ การเสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวน
พยุหยาตราทางชลมารค ความงามของสาวชาววังในกาพย์เห่เรือ เรื่องพระราชพิธีกับ
ความสัมพันธ์ของพระมหากษัตริย์ และเชื่อมโยงสู่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
เรือพระราชพิธี เนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้จึงอธิบายทั้งวรรณคดี
วัฒนธรรม และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ
กาพย์เห่เรือ ดังนั้นเพื่อให้ชาวต่างชาติที่เรียนวิชาเอกภาษาไทยมีความรู้ความเข้าใจ
วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ ผู้วิจัยจึงสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดี
ไทยเรื่องกาพย์เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติ เพื่อให้ชาวต่างชาติเข้าใจวรรณคดีไทย
วัฒนธรรมไทย และรู้จักแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกาพย์เห่เรือคือพิพิธภัณฑ
สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี ซึ่งรูปแบบเนื้อหาที่หลากหลายในเครื่องมือสอดคล้องกับ
การใช้วรรณคดีเป็นฐาน ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ที่หลากหลายสาขาเพื่อพัฒนาทักษะ
ทางภาษาไทยของผู้เรียน และสอดคล้องกับความคิดเห็นชาวต่างชาติที่แสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับเนื้อหาในเครื่องมือว่าได้รับความรู้ที่หลายเรื่อง ทั้งความรู้เรื่องวรรณคดี วัฒนธรรม
เกี่ยวกับสาวชาววัง ความเชื่อเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
เรือพระราชพิธี กล่าวคือเป็นการเรียนรู้โดยยึดวรรณคดีเป็นหลัก และนำความรู้ที่เกี่ยวข้อง
กับวรรณคดีที่หลากหลายสาขา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม

ผลการวิจัยหลังจาการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชาวต่างชาติ
ที่เรียนสาขาวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมความรู้วรรณคดีไทยเรื่องกาพย์
เห่เรือ สำหรับชาวต่างชาติมีค่าประสิทธิภาพ คือ $E1/E2=87.75/79.6$ ซึ่งผ่านเกณฑ์
ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้คือ $E1/E2=75/75$ แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริม
ความรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถพัฒนาความรู้เรื่องวรรณคดีไทย
และสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนชาวต่างชาติได้ สามารถใช้เป็นสื่อการเรียน
การสอนวรรณคดีไทยให้ชาวต่างชาติได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. การสอนเรื่องวัฒนธรรมสำหรับชาวต่างชาติควรรนำวัฒนธรรมของผู้เรียนชาวต่างชาติมาเปรียบเทียบซึ่งเป็นการเปรียบเทียบต่างทางวัฒนธรรมเพื่อให้เห็นสิ่งที่เหมือนและสิ่งที่ต่างกัน จะทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจมากยิ่งขึ้น
2. การสอนวรรณคดีแก่ชาวต่างชาติ ผู้เรียนต้องใช้ทักษะทางภาษาระดับสูง เพราะผู้เรียนต้องทำความเข้าใจความหมายของวรรณคดี เข้าใจความไพเราะของภาษาในวรรณคดี และเข้าใจวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณคดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงวัฒนธรรม และกรมศิลปากร. (2558). *เรื่องพระราชพิธี*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). *ประมวลองค์ความรู้พระราชพิธีบรมราชาภิเษก*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กระแสร มลยาภรณ์ (2516). การสอนกวีนิพนธ์อังกฤษแก่นิสิตนักศึกษา ผู้เริ่มเรียนวรรณคดีอังกฤษ. ชลบุรี: วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน.
- กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. (2534). การศึกษาเรื่องหงส์จากศิลปกรรมประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา พฤษพงษ์ศรีรัตน์. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางวรรณคดีไทย และความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตกกับความสามารถในการเรียนวรรณคดีอังกฤษ. (ปริญญาานิพนธ์ (กศ.ม.)), วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. 2555). Desktop publishing สู่ e-book เพื่อส่งเสริมการใ้รู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุด
การสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20. สืบค้นจาก [http://
www4.educ.su.ac.th/2013/images/stories/081957-02.pdf](http://www4.educ.su.ac.th/2013/images/stories/081957-02.pdf)
- ชิล. (2559). หนังสืออ่านประกอบบทละครนอกเรื่อง “สังข์ทอง” สำหรับนักศึกษาชาวจีน.
ปริญญาานิพนธ์ (ศศ.ม. (ภาษาไทย)). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- ชีวชาญ สุวรรณรัตน์. (2548). กรณีศึกษาเรือพระที่นั่งลายทองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.
(ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นิตยา ตันทโอภาส. (2520). ลักษณะเด่นของภาพหล่อโคลงและภาพหล่อเรือ พระนิพนธ์
ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร. (อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- เปี่ยมสุข ตันวิบูลย์. (2543). การศึกษาชื่อเรือพระราชพิธี. (ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- มาลี อุ่่นอก. (2520, น.6). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนนิเวศวิทยาวัฒนธรรมคดีไทยระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยปี พ.ศ. 2516 ถึง 2518.
(ปริญญามหาบัณฑิตแผนกมัธยมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รัตน์ทัษ สัจจพันธุ์. (2556). ภาพหล่อเรือ จากสมัยอยุธยาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- อัจฉริยา วสุนันต์. (2560). หนังสืออ่านเพิ่มเติมวรรณคดีไทยเพื่อการท่องเที่ยวเรื่อง
รามเกียรติ์ สำหรับชาวต่างประเทศ. ปริญญาานิพนธ์ (ศศ.ม. (ภาษาไทย)).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.